

Beroepsopleiding tot Psychotherapeut

www.rinozuid.nl

Inhoud

Inleiding	3
Doel van de opleiding	3
Toelatingseisen	3
Omvang en inhoud van de opleiding	3
Het cursorische programma	4
Het praktijkdeel van de opleiding	4
Leertherapie	5
Vrijstellingen	6
Aanmeldingsprocedure en studieadvies	6
Kosten	7
Tijdsbesteding	7
Tijd en plaats van het cursorische onderwijs	7
Verantwoordelijkheidsstructuur van de opleiding	7
Algemene informatie en adresgegevens	8

De informatie in deze brochure is gebaseerd op de gegevens zoals deze medio maart 2008 bij het ter perse gaan bekend waren. Voor de meest actuele informatie kunt u onze website www.rinozuid.nl raadplegen.

Inleiding

Sinds april 1998 is het beroep van psychotherapeut wettelijk geregeld als basisberoep in de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG). De Wet BIG heeft tot doel de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bewaken en (potentiële) consumenten van de gezondheidszorg te beschermen tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen. Om te kunnen worden ingeschreven in het overheidsregister van psychotherapeuten moet worden voldaan aan een aantal voorwaarden. Zo moet men met goed gevolg een opleiding tot psychotherapeut hebben afgerond aan een van overheidswege erkend opleidingsinstituut.

Doel van de opleiding

De opleiding heeft tot doel psychotherapeuten op te leiden die zich na succesvolle afronding van de opleiding kunnen inschrijven in het BIG-register psychotherapeut, artikel 3.

Voor deze registratie heeft de overheid expliciete eisen geformuleerd. Het programma van de opleiding is zodanig ingericht dat ruimschoots aan deze eisen wordt voldaan.

Naast de eisen van het Besluit Psychotherapeut 1998 vormt ook het visitatiereglement van de Kamer Psychotherapeut het kader voor de opzet en de inhoud.

Binnen dit kader biedt RINO Zuid-Nederland een modulaire opleiding die beoogt optimaal aan te sluiten bij eerder verworven competenties, wensen en mogelijkheden van deelnemers en praktijkinstellingen.

Toelatingseisen

De opleiding staat open voor zowel kandidaten met een universitaire opleiding (A) als kandidaten met een opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog (B). Voor gz-psychologen bestaat een verkorte opleidingsroute van drie jaar.

- A. Voor kandidaten met een universitaire opleiding geldt dat zij een doctoraal of masters diploma dienen te hebben in de psychologie, pedagogiek of geestelijke gezondheidskunde. Ook degenen die het artsexamen met goed gevolg hebben afgelegd kunnen instromen. De volgende vakken dienen op doctoraal niveau aantoonbaar deel te hebben uitgemaakt van de opleiding: persoonlijkheidsleer, psychofysiologie of psychosomatiek, psychopathologie, ontwikkelingspsychologie, psychofarmacologie, cultuurgebonden psychische problematiek, seksuologie, gespreksvoering, interactietraining en een stage van 30 werkdagen in een ggz-instelling. Indien deze opleidingsonderdelen geen deel uitmaakten van de vooropleiding is voor de opleiding psychotherapie het bezit vereist van een bewijsstuk waaruit blijkt dat betrokkene voor die onderdelen met goed gevolg een proeve van bekwaamheid op doctoraal niveau heeft afgelegd.
- B. Kandidaten die een gz-opleiding hebben afgerond kunnen een verkort opleidingstraject volgen. Voor hen geldt een landelijk vastgestelde vrijstellingsregeling (zie onder Vrijstellingen).

Alle kandidaten dienen bij aanvang van de opleiding aangesteld te zijn bij een erkende praktijkopleidingsplaats.

Omvang en inhoud van de opleiding

- ◆ De totale opleiding omvat ten minste 3680 uren waarvan 1280 uren besteed worden aan theoretisch en praktijkonderwijs en 2400 uur aan praktijkervaring op het gebied van de psychotherapie. Voor deelnemers met een studieadvies kan de omvang geringer zijn.
- ◆ Het cursorisch en praktijkdeel van de opleiding dienen in een duidelijke relatie tot elkaar te staan.
- ◆ Het theoretisch en praktisch onderwijs van 1280 uren bestaat uit ten minste 580 cursorisch onderwijs, 500 uren psychotherapie onder supervisie, 150 uren supervisie en 50 uren leertherapie.
- ◆ De volledige opleiding duurt minimaal 4 en maximaal 6 jaar en voor gz-psychologen 3 jaar en maximaal 4 jaar.
- ◆ Vrijstellingen zijn mogelijk en afhankelijk van eerder gevolgd erkend cursorisch en praktijkonderwijs (zie onder Vrijstellingen).

Het cursorische programma

De cursorische opleiding van de 4-jarige volledige opleiding van in totaal 600 uur bestaat uit 4 fasen:

Fase I (66 uur)

- ◆ startdag psychotherapie opleiding (6 uur)
- ◆ psychopathologie, diagnostiek en indicatiestelling (60 uur)

Fase II (280 uur)

- ◆ inleiding in de cliëntgerichte psychotherapie (45 uur)
- ◆ inleiding in de psychoanalytische psychotherapie (45 uur)
- ◆ inleiding in de cognitieve gedragstherapie (100 uur)
- ◆ inleiding in de systeemtherapie (60 uur)
- ◆ inleiding in de groepstherapie (30 uur)

Fase III (102 uur)

Verdiepingen naar keuze:

- ◆ cliëntgerichte psychotherapie (60 uur)
- ◆ psychoanalytische psychotherapie (60 uur)
- ◆ cognitieve therapie (50 uur)
- ◆ systeemtherapie (60 uur)

Leeftijdsgebonden module:

- ◆ kinder- en jeugdpsychotherapie of psychotherapie bij ouderen (42 uur)

Fase IV (152 uur)

- ◆ psychotherapie vanuit meervoudig perspectief (48 uur)
- ◆ capita selecta (18 uur)
- ◆ keuze-onderwijs (86 uur), mogelijke cursussen zijn:
  - directieve klachtgerichte behandelingen
  - eye movement desensitization reprocessing (emdr)
  - interpersoonlijke psychotherapie (ipt)
  - kortdurende probleemoplossende psychotherapie
  - partnerrelatietherapie
  - schemagerichte psychotherapie
  - transference focused psychotherapy (tfp)
  - verdieping groepstherapie

Het praktijkdeel van de opleiding

Werkervaring wordt opgedaan in een praktijkinstelling die erkend is door de opleidingsinstelling. Daar vindt ook het grootste deel van de praktijkopleiding plaats. Om erkend te worden als praktijkopleidingsinstelling moeten instellingen voldoen aan de kwaliteitseisen van de Kamer Psychotherapeut. Als een instelling niet volledig voldoet aan deze eisen, kan ten behoeve van een opleidingstraject ook worden samengewerkt met een andere (ggz-)instelling waarbij specifieke criteria gelden. Deze criteria zijn bij RINO Zuid-Nederland op te vragen.

Instellingen kunnen doorlopend opleidingsplaatsen voordragen. Het is ook mogelijk dat kandidaten zelf een praktijkopleidingsplaats ter erkenning aan de hoofdopleider voordragen. Voorwaarde daarbij is dat de betrokken instelling zich daarmee schriftelijk akkoord verklaart.

De psychotherapeut i.o. gaat met de praktijkinstelling een opleidingscontract aan voor de duur van de opleiding, gekoppeld aan een (tijdelijke) arbeidsovereenkomst. In geval van een volledige opleiding in 4 jaar of bij een verkorte opleiding in drie jaar betekent dat een arbeidsovereenkomst voor 20 tot 24 uur per week.

Binnen de praktijkinstelling moet een praktijkopleider aanwezig zijn. Deze dient tenminste BIG-geregistreerd, praktiserend psychotherapeut te zijn en 5 jaar psychotherapie-ervaring te hebben. De praktijkopleider is verantwoordelijk voor de organisatie van het praktijkopleidingsdeel van de opleiding en voor de periodieke en eindbeoordeling van de praktijkopleiding van de cursist. Dit is een door de hoofdopleider gedelegeerde verantwoordelijkheid.

Concrete invulling van het praktijkopleidingstraject gebeurt aan de hand van jaarplannen waarvoor de praktijkopleider verantwoordelijk is.

Beoordeling van de praktijk gebeurt met behulp van beoordelingsformulieren die door de praktijkopleider en de opleidingsdeelnemer jaarlijks worden ingevuld en voorgelegd aan de hoofdopleider.

De psychotherapeut i.o. moet binnen de praktijkinstelling in de gelegenheid zijn te voldoen aan de eisen van de opleiding. Deze eisen betreffen:

A. Psychotherapie onder supervisie:

- ◆ Verrichten van ten minste 500 uur psychotherapiesessies onder supervisie. Deze psychotherapiesessies betreffen ten minste voor 200 uur de doelgroep volwassenen.
- ◆ Van de 500 uren psychotherapiesessies onder supervisie betreffen ten minste 250 uren therapie van individuele cliënten (inclusief therapie aan een andere doelgroep dan volwassenen, namelijk kinderen en jeugdigen of ouderen). Daarnaast moet ervaring kunnen worden opgedaan met het behandelen van cliënten in een groep of met gezinnen of partnerrelaties.

B. Supervisie:

- ◆ Van de 150 uren supervisie hebben:
  - 25 uren betrekking op algemene supervisie (algemene vorming van de psychotherapeutische attitude);
  - tenminste 75 uren betrekking op individuele therapieën, waarvan tenminste 50 uren betrekking op psychotherapie bij individuele volwassenen en 25 uren op kinderen en jeugdigen of ouderen;
  - 25 uren over groepstherapie en/of systeemtherapie;
  - 25 uren naar keuze waarbij het totaal van supervisies over individuele therapieën (tenminste 75 sessies) gevolgd moet worden in tenminste twee verschillende methoden verdeeld over klachtgerichte en persoonsgerichte methoden waarbij in iedere methode tenminste 25 sessies worden gevolgd;
- ◆ De supervisie wordt in de loop van de gehele opleiding gevolgd bij ten minste 2 gekwalificeerde supervisors (de algemene supervisie daarbij niet meegerekend). Indien de praktijkinstelling de supervisie niet in huis heeft, kan deze elders worden ingekocht. De organisatie en de kosten daarvan behoren in principe tot de verantwoordelijkheid van de praktijkinstelling.
- ◆ De duur van een supervisiesessie is afhankelijk van het aantal deelnemers: bij 1 opleiding: 45 minuten, bij 2 opleidingen: 1 uur, bij 3 of 4 opleidingen: 1,5 uur per sessie.

C. Werkervaring

- ◆ Er moet tenminste 2400 uur werkervaring worden opgedaan op het gebied van de psychotherapie, gespreid over tenminste 4 jaar (voor gz-psychologen over 3 jaar).

Leertherapie

De opleidingsdeelnemer moet tenminste 50 leertherapiesessies volgen bij een gekwalificeerd leertherapeut, dat wil zeggen dat de leertherapeut geregistreerd is als psychotherapeut en erkend is als leertherapeut door een beroepsvereniging. De leertherapeut kan niet iemand zijn die op een andere manier bij de opleiding betrokken is. Kosten van de leertherapie komen voor rekening van de opleidingsdeelnemer. De leertherapie kan individueel of in groepsverband worden gedaan. Bij groepsleertherapiesessies dienen de minimaal 50 sessies elk ten minste 1,5 uur te omvatten, bij een individuele leertherapie duurt een sessie 45 minuten. Sprake dient te zijn van een evenwichtige spreiding van de leertherapiesessies over een looptijd van ten minste 9 maanden. De opleidingsdeelnemer is vrij in de keuze van het moment in de opleiding waarop hij of zij de leertherapie wil volgen maar het advies is daarmee al vroeg in de opleiding te starten.

De opleidingsdeelnemer en de leertherapeut ondertekenen een Overeenkomst Leertherapie waarvan een kopie aan RINO Zuid Nederland wordt verstrekt. De opleidingsdeelnemer toont aan dat hij/zij aan de opleidingseis voldaan heeft door middel van een verklaring van de leertherapeut waarin het aantal gevolgde leertherapie sessies en de periode waarin die hebben plaatsgevonden, staan vermeld.

Vrijstellingen

Zowel voor doctoraal afgestudeerden (A) als voor gz-psychologen (B) bestaat tot de mogelijkheid tot een beperkte vrijstelling van opleidingsonderdelen.

A. Voor doctoraal afgestudeerden:

Er bestaat de mogelijkheid vrijstelling aan te vragen voor cursorisch onderwijs (max. 140 uur), leertherapie en maximaal 25 uur supervisie (en de daarbij behorende therapie sessies van 100 uur). De vrijstelling is afhankelijk van erkenning van het reeds gevolgde opleidingsonderdeel. De gevraagde vrijstellingen worden individueel getoetst en beoordeeld door de hoofdopleider. De betrokkene ontvangt daarna een schriftelijk studieadvies (zie onder Aanmeldingsprocedure).

B. Voor gz-psychologen:

Geregistreerde gz-psychologen ontvangen op grond van hun BIG-registratie vrijstelling voor een gedeelte van het cursorische onderwijs (max. 380 uur uitgaande van de volledige opleiding van 600 uur), max. 25 uur supervisie en de daarbij behorende therapie sessie van max. 100 uur (mits gegeven door een geregistreerd psychotherapeut en als supervisor erkend) en 1200 uur werkervaring.

Daarnaast kan een gz-psycholoog over genoten opleiding na de gz-opleiding nog vrijstelling verzoeken voor 50 uur cursorisch onderwijs, leertherapie en 25 uur supervisie met bijbehorende therapie sessies van max. 100 uur.

Iedere gz-psycholoog ontvangt bij aanmelding een studieadvies waarin de generieke vrijstelling verwerkt is. Daarnaast kan een gz-psycholoog nog apart verzoek tot extra vrijstelling indienen. De betrokkene ontvangt daarna een schriftelijk studieadvies (zie onder Aanmeldingsprocedure).

Aanmeldingsprocedure en studieadvies

Iemand die de opleiding wil volgen en meent in aanmerking te komen voor vrijstelling van een of meerdere opleidingsonderdelen kan zijn of haar aanmelding vergezeld laten gaan van een verzoek daartoe. De aanvraag wordt getoetst en betrokkene ontvangt een studieadvies. De kosten van een studieadvies inclusief aanmelding bedragen € 75,-.

Wanneer u alleen een studieadvies wenst zonder aanmelding, bedragen de kosten voor het studieadvies € 150,-

Aanmelding dient te gebeuren door toezending van:

- ◆ het volledig ingevulde aanmeldingsformulier, vergezeld van kopieën van getuigschriften en andere bewijsstukken.
- ◆ een pasfoto en CV
- ◆ een formele voordracht respectievelijk verklaring van de erkende praktijkinstelling waaruit blijkt dat de instelling de kandidaat in opleiding neemt.

Kandidaten die zich willen aanmelden zonder dat zij al zijn aangenomen door een erkende praktijkinstelling kunnen bij RINO Zuid-Nederland vacatures opvragen.

Aanmelding is ieder moment mogelijk. Er bestaan instroommogelijkheden afhankelijk van de start van de modules. Een aanmeldingsformulier is te downloaden via www.rinozuid.nl onder opleidingen.

Kosten

De prijs voor de totale cursorische opleiding van 600 uren bedraagt in 2008 € 19.800,- inclusief draaiboeken, exclusief literatuur (boeken en artikelen). Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de kosten van individuele leertherapie. De opleidingskosten moeten per te volgen module worden voldaan.

De kosten voor de praktijkbegeleiding, werkbegeleiding en supervisie zijn voor rekening van de praktijkinstelling.

Tijdsbesteding

De tijd die de opleiding kost, is sterk individueel bepaald en ook afhankelijk van het opleidingsonderdeel. Richtlijn voor de literatuur is 15 pagina's per contactuur cursorisch onderwijs. Naast reguliere praktijkwerkzaamheden en de supervisie is een tijdsinvestering nodig voor praktijkopdrachten, werkstukken en leertherapie.

Tijd en plaats van het cursorische onderwijs

Door de modulaire opzet van deze opleiding, kan op meerdere momenten per jaar door kandidaten ingestroomd worden. Het cursorische onderwijs vindt plaats op maandag of woensdag, soms op avonden, gemiddeld één of twee dagdelen per week. RINO Zuid-Nederland streeft zoveel mogelijk naar vaste dagdelen en houdt de basisschoolvakanties aan van de regio Zuid-Nederland.

Voor het cursusprogramma geldt een aanwezigheidsverplichting.

Opleidingslocatie:
RINO Zuid-Nederland
Stratumsedijk 48, ingang Bomansplaats
5611 NE Eindhoven

Verantwoordelijkheidsstructuur van de opleiding

De opleiding gebeurt onder verantwoordelijkheid van Stichting RINO Zuid-Nederland. RINO Zuid-Nederland is een samenwerkingsverband van de twee in de regio gelegen universiteiten (Universiteit Maastricht en Universiteit van Tilburg) en van instellingen met een functie op het gebied van de (geestelijke) gezondheidszorg. Dit samenwerkingsverband organiseert nascholing en de postacademische beroepsopleidingen tot gezondheidszorgpsycholoog, klinisch psycholoog en psychotherapeut. Praktijkinstellingen participeren in dit samenwerkingsverband en zijn op directieniveau vertegenwoordigd in een Raad van Postacademische Beroepsopleidingen, een beleidsontwikkeland en –adviserend orgaan voor het RINO-bestuur.

De inhoudelijke verantwoordelijkheid voor een postacademische beroepsopleiding berust bij de hoofdopleider van die opleiding. In de opleiding tot psychotherapeut is prof. dr. J. van Lankveld de hoofdopleider. De hoofdopleider erkent en visiteert de praktijkinstellingen, heeft de doorslaggevende stem bij de selectie van de opleidingsdeelnemers, bij de vaststelling van de studieadviezen en bij de beoordeling van de opleidingsresultaten van deelnemers. De hoofdopleider stelt ook het curriculum van de opleiding vast.

Binnen het RINO-bureau is dr. J. Gaste verantwoordelijk voor de coördinatie van de opleidingsactiviteiten. Een opleidingscommissie, bestaande uit de hoofdopleider, coördinator, hoofddocenten en een vertegenwoordiging van praktijkopleiders en opleidingsdeelnemers, bewaakt de inhoud van het curriculum en de kwaliteit van de opleiding. Periodiek vindt onder leiding van de hoofdopleider ook een praktijkopleidersoverleg plaats waarbij praktijkopleiders onderlinge informatie uitwisselen en voortgaand beleid ontwikkelen op het gebied van de praktijkopleiding.

Afspraken en regels met betrekking tot de opleiding als geheel liggen vast in een opleidings- en examenreglement, inclusief een geschillenregeling. Iedere opleidingsdeelnemer ontvangt hiervan bij toelating een exemplaar. Afspraken over de opleiding van een individuele deelnemer liggen vast in een tripartite opleidingsovereenkomst tussen de deelnemer, de opleidingsinstelling en de praktijkinstelling.

Algemene informatie en adresgegevens

Bezoekadres:
RINO Zuid-Nederland
Stratumsedijk 48, ingang Bomansplaats
5611 NE Eindhoven

Postadres:
RINO Zuid-Nederland
Postbus 826
5600 AV Eindhoven

Telefoon:
Algemeen: 040 – 2146555
Opleidingen: 040 – 2146550
Fax: 040 – 2146556

E-mail:
opleiding@rinozuid.nl

Website:
www.rinozuid.nl

Hoofdopleider:
Prof. dr. J. van Lankveld

Coördinator:
Dr. J. Graste

Secretariaat:
Mw. M. Houben (1^e aanspreekpunt)
Mw. S. Kusters (planning en organisatie)